

TÜRK İNKILÂBİ VE CUMHURİYET

TURKISH REVOLUTION AND REPUBLIC

Yrd.Doç.Dr. Hüseyin BULUT *

Atatürk ilke ve inkılâpları, tam ve mükemmel bir bütünlük göstermektedir. Birini ötekenden ayrı düşünmek, değerlendirmek mümkün olsa bile doğru değildir. Çünkü birini diğerinden ayrı olarak değerlendirmek, değerlendirdiğimiz ilke ve inkılâbı tam olarak idrak edememek olur. Biri diğerini tamamlar, pekiştirir. Atatürk ilkelerinin kaynağı ise inkılâplardır. Bu inkılâplardaki ruh ve zihniyet yapıcılık ve yaratıcılıktır. Düşünce ile hareket birlikte yürütülerek başarılı sonuçlara ulaşılmıştır.¹

Siyasi alanda, hukuk alanında, eğitim, kültür, ekonomi ve sosyal alanda birçok inkılâp gerçekleştirilmiştir. Yapılan bu inkılâpların niteliklerini ve niceliklerini anlamamız için öncelikle inkılâp kavramının özüne bakmak gerekir.

Sözlük anlamı olarak inkılâp “değişme, bir hâlden, başka bir hâle dönme, devrim”² anlamlarına gelir. Diğer bir ifadeyle inkılâp herhangi bir varlıkta mevcut olan bir özelliğin başka bir hâle geçmesi, yeni bir şekil alması demektir. İnkılâp, bir toplumdaki mevcut değerlerin, zamanın şart ve ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde açığa çıkarılmasıdır.³ Toplumun içtimai düzeni, çağın ihtiyaçlarına cevap veremiyorsa, aksayan bazı hususlar var ise bunları düzeltmek ve çağın ihtiyaçları doğrultusunda hareket etmek gerekir. Bu

* Atatürk Üniversitesi Erzincan Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Öğretim Üyesi

¹ TÜNAY, Bekir, “Atatürk’ün İnkılâpçılık İlkesi”, Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi, C.III, S.9, Ankara, 1987, s. 675.

² DEVELİOĞLU, Ferit, Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat, *İnkılâb mad.*, Ankara, 1970, s. 525.

³ TAŞ, N. Fahri, Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi II, İstanbul, 1995, s. 20.

da inkılâp sürecini başlatır. İnkılâpların tam olarak yerleşmesi ise, yıkılan veya bozulan yönetimlerin yerine, yeni düşüncelere sahip bir yönetimin gelmesi ve bu ideolojiye uygun kuruluşların yapılaşması ile tamamlanır. Böylece toplumsal yapıya da yeni ilkeler ve kurallar egemen olur. Başarılı inkılâplar, ezilmişlik, geri bırakılmışlık, çaresizlik içindeki toplumların, kurtuluşu için teşhis koyabilen ve uygulayan kadrolar tarafından yapılabilir.

M. Kemal Atatürk “inkılâp” deyimini Türk tarihi açısından değerlendirirken “Türk Milletini son asırlardan beri geri bırakmış olan müesseseleri yıkarak, yerlerine milletin en yüksek medeni icaplarına göre ilerlemesini temin edecek, yeni müesseseler kurarak olacaktır.”⁴ şeklinde ifade etmiştir.

Atatürk inkılâplarının fikri hazırlığı, 1908’lerden önce başlamıştır. İhtilalle gelen toplumsal bir hareket olup, artık kuşku bırakmayacak bir gerçek olarak toplumun istekleri doğrultusunda yapılmıştır.⁵ İnkılâpçılıktan maksat; Türk toplumunun daha doğrusu Türk Milleti’nin durmasını, gerilemesini ve geriye bakmasını önlemektir. Sosyal ve kültürel hayatı çağın üstüne çıkarmaktır. Daima yenileşmeye yürümektir.⁶

Türk inkılâbı Osmanlı dönemi ıslahat hareketlerinden de birçok yönden farklıdır. Türk inkılâbı, ıslahat hareketlerine göre çok daha kapsamlı bir değişimi esas almıştır. Burada sadece devlet ve kurumlarının değil, aynı zamanda hem fert hem de bütün toplumun birlikte gelişme ve ilerlemesi amaçlanmıştır. İslahat hareketlerinde zaman zaman dıştan gelen baskılarla karşılaşıldığı halde, Türk inkılâbında herhangi bir dış baskı söz konusu değildir. İnkılâp, çağdaş ve ileri bir toplum olabilmenin aracı olarak görüldüğü için yapılmıştır. İslahatların yüzeysel ve biçimsel karakterine karşılık Türk inkılâbı kökten değişmeyi esas almıştır. Onu daha önceki batılılaşma hareketlerinden ayıran bir diğer niteliği de radikal bir özellik taşımasıdır.⁷

⁴ ÖZEL, Sebahaddin, A. İhsan GENCER, Türk İnkılâp Tarihi, İstanbul, 1998, s.213

⁵ EROĞLU, Hamza, Atatürk ve Türk Toplumunu, Ankara, 1985, s.315

⁶ TUNAY, Bekir, Atatürk’ün İnkılâpçılık İlkesi, s.672

⁷ KURAN, Ercümen, Atatürkçülük Üzerine Denemeler, Ankara, 1981, s.19

Bu inkılâplar, eski düzenin yıkılması ve onun yeniden canlanmasına imkan vermeyecek şekilde köklü olmuş, Türkiye'nin önündeki tek yolun, modernleşme ve batılaşma yolu olduğu vurgulanmıştır⁸. Geriye dönülmeden çağdaşlaşma yolunda ilk adım atılmış, böylece Türkiye'de, tebaa düzenine dayalı bir imparatorluktan millî bir Türk devletine, anayasal bir cumhuriyete geçilmiştir⁹.

Türkiye'de egemenlik anlayışının değişmesi yani Cumhuriyet fikri bir iki sene içinde düşünülüp uygulamaya konulmuş bir inkılâp değildir. Cumhuriyetçilik Atatürk'ün gençlik yıllarından itibaren kafasında yer alan bir düşünce olarak her zaman var olmuş, fakat dönemin şartları cumhuriyetin ilanına imkan tanımamıştır.

Cumhuriyet sözcüğü, Arapça'nın "cumhur" sözcüğünden dilimize geçmiştir. Arapça'da cumhur "cemaat, bir araya gelmiş, toplanmış halk" anlamına gelmektedir. "Cumhuri" cumhura yani halka ait olan şey demektir. Bu durumda, "cumhuri" devlet veya yalnızca "cumhuriyet" halk topluluğuna ait olan devlet biçimi demektir.¹⁰ Türkçe sözlükte Cumhuriyet "Ulusun egemenliği kendi elinde tuttuğu ve bunu belli süreler için seçtiği milletvekilleri aracılığı ile kullandığı devlet biçimi" olarak tanımlanmaktadır.¹¹ Ayrıca Cumhuriyet sözcüğünün geniş ve dar olmak üzere iki anlamı da vardır. Geniş anlamıyla "Egemenlik millete aittir." Dar anlamda ise devlet başkanının doğrudan doğruya veya dolaylı olarak halk tarafından belli bir süre için seçilmesidir.¹² Seçim unsuru Cumhuriyet idaresinin mahiyetini belirleyen yegane ölçüdür.¹³

Cumhuriyet sözcüğün Latince "Respublica" sözcüğünden batı dillerine geçmiş olup Fransızca ve İngilizce'de karşılığı "Republique, Republic" dir. Bu kavram; kamu malı, devletin kamuya ait olması, en yüksek kumanda yetkisinin -egemenliğin- kamuya yani halk topluluğuna ait bulunması demektir. Halkın

⁸ LEWIS, Bernard, Modern Türkiye'nin Doğuşu, Çev. Metin Kıratlı., Ankara, 1996, s.127.

⁹ LEWIS, Bernard, Modern Türkiye'nin Doğuşu, s. 474.

¹⁰ ÇEÇEN, Anıl, Atatürk ve Cumhuriyet, Ankara, 1981, s. 8.

¹¹ Türkçe Sözlük, Türk Dil Kurumu, Ankara, 1988 s.263.

¹² EROĞLU, Hamza, Türk İnkılâp Tarihi, İstanbul, 1982, s. 381.

¹³ ÇÖHÇE Salim, Türk İnkılabi Ve Atatürk ilkeleri, Elazığ 1993, s. 12

doğrudan doğruya egemen olması, kendi toplumunu kendisinin yönetmesidir¹⁴. Yani halkın, halk tarafından halk için yönetilmesidir.¹⁵ Cumhuriyetin birinci özelliği millet egemenliğine dayanması ve demokrasiyi sistem olarak benimsemesidir. Her demokratik rejim cumhuriyet olmamakla beraber, demokrasinin en gelişmiş şekli, en ileri hüviyeti ile görünümü ancak cumhuriyetle sağlanır.¹⁶

Cumhuriyeti, bir devlet şekli olarak oluşturanlar Romalılardır. Roma'da devlet karşısında ferde değer vermiş, halkın çoğunluğu uzun süre devlet işlerinden uzak tutulmasına rağmen, bazı siyasi haklar tanımış ve kurulan siyasî teşkilât içerisinde ferdin haklarını koruyacak prensiplerin üstünlüğünü de sağlamıştır.¹⁷

Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nden önceki Türk devletlerinde bugünkü anlamıyla bir cumhuriyetçilik fikrinin olduğunu söylemek zordur.¹⁸ İlk Türk devletlerinde devlet başkanı kurultay (meclis) tarafından seçilirdi. Tahta çıkma hakkına sahip olan taht varisinin devletin başına geçmesi için, beylerin uygun görmesi ve kurultayında onaylaması gerekiyordu. Kurultaya gerektiğinde, toplandığı yerdeki halk da katılabilirdi. Hakan'ın seçilmesi bir takım şartlara bağlı idi. Hakan adayı, mutlak ölen Hakan'ın sülâlesine mensup olacaktı. Hakan seçilmek hakkına haiz olanların başında ölen Hakan'ın yaşça en büyük oğlu gelirdi.¹⁹ Eski Türk devletlerinde devlet başkanının seçilmesi bazı kaideler içermekte ise de bu şekildeki devlet idaresinin modern cumhuriyet anlayışıyla nitelendirilmesi doğru olmaz. Çünkü cumhuriyette seçme ve seçilme hakkı, dar kapsamlı olmayıp toplumun geneline verilmiş bir haktır.

Türklerin İslâmiyet'i kabul etmesiyle birlikte kurulan Türk devletlerinde devlet yönetim şekli teokratik ve monarşik bir yapıya bürünmüştür. Türklerin kurduğu en büyük devletlerden biri olan Osmanlı Devletinde de monarşik ve

¹⁴ ÇEÇEN, Anıl, Atatürk ve Cumhuriyet, s.9

¹⁵ EROĞLU, Hamza, Atatürk ve Cumhuriyet, Ankara, 1989, s. 3.

¹⁶ EROĞLU, Hamza, Türk İnkılâp Tarihi, Ankara, 1990, s. 377.

¹⁷ EROĞLU, Hamza, Atatürk ve Cumhuriyet, s. 4.

¹⁸ KAFESOĞLU İbrahim, SARAY Mehmet, Atatürk ilkeleri ve Dayandığı Tarihi Temeller, İstanbul 1983, s. 32

¹⁹ EROĞLU, Hamza, Atatürk ve Cumhuriyet, s. 7.

merkeziyetçi bir yapı bulunmaktaydı. İslamiyet'ten önceki Türk devletlerinde olduğu gibi Osmanlı Devleti'nde de padişah hanedan üyelerinden seçiliyordu. Devlet başkanları yani Osmanlı padişahları mutlak bir hakimiyeti ifade ediyorlardı. Fransız İhtilali ile cumhuriyet fikri gün ışığına çıkmasına rağmen Osmanlı düşünürleri, cumhuriyetle ilgili bir görüşe sahip değillerdi. Fransız İhtilali, Osmanlı İmparatorluğu'nda etkilerini geç hissettirmiştir. 1839'da ilan edilen Tanzimat Fermanı Batıya yönelişin sonucudur.²⁰ Tanzimat Fermanı, Fransız İhtilali gibi bir halk hareketi değil, padişahın kendi isteğiyle halkına sunmuş olduğu bir lütüftür. Bu fermanla padişah kendi yetkilerini kendi isteğiyle sınırlandırmıştır.

Osmanlı Devleti'nin 19. yy.'da Tanzimat Fermanıyla başlayan ve I.-II. Meşrutiyetle devam eden kanun yapma ve düzenleme hareketlerinin temelinde, ittihâd-ı anâsır endişesi yatar. Osmanlı Devleti, bünyesindeki bütün etnik unsurları bir arada tutabilmek için çağdaş uygulamaları devlet yönetiminde gerçekleştirme denemesinde bulunmuştur.

İslâm hukukuna dayalı devlet düzenine getirilen bu yeni uygulamalar reform niteliğindedir.²¹ Fransız İnkılâbı'nın fikri mirasının ürünü olan Cumhuriyet, her batılı siyasi düzene örnek ve model olmuştur. İstibdada karşı, baskıya karşı, uhrevî ve dünyevî otoriteyi birlikte, bir arada kullanan padişaha karşı, doğru olan, adîl olan, insan kişiliğine değer veren siyasi düzen olarak Cumhuriyet, Osmanlı Devleti'nin yıkılışı ile birlikte aranan rejim olmuştur.²²

Atatürk, Türk milletinin 1919'da başlattığı bağımsızlık savaşını Türk milliyetçiliğinden ve "milli egemenlik" ilkesinden güç alarak yönetmiş; çöken Osmanlı İmparatorluğu'nun enkazı üstünde, dipdiri bir Türk devletini, Türkiye Cumhuriyetini aynı ilkeye dayalı olarak kurmuştur.²³ Fakat ne Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin kurulması ne de Cumhuriyetin ilanı kolay olmamıştır. Cumhuriyetin ilanı bir kaç yıllık bir süreci gerektirmiştir.

²⁰ KARAL, Enver Ziya, Osmanlı Tarihi, C.VII., Ankara, 1983, s. 320.

²¹ AYDINEL, Sıdkı, "Atatürk'ün Kurduğu Türkiye Cumhuriyeti'nin Temel Nitelikleri", Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi, C.IX., S.27, Ankara, 1983, s. 529.

²² EROĞLU, Hamza, Atatürk ve Cumhuriyet, s. 14-15.

²³ FEYZİOĞLU, Turhan, Türk Milli Mücadelesi'nin ve Atatürkçülüğün Temel İlkelerinden Biri Olarak Millet Egemenliği, Ankara, 1988, s. 1.

Bu süreçte, -milli mücadele ve kongreler döneminde,- ön plana çıkan en önemli husus, “Kuva-yi milliyeyi âmil ve irade-i milliyeyi hâkim kılmak esastır” düşüncesidir²⁴. Milli mücadelenin gelişme evresindeki uygulamalara bakıldığında her şey milli istek doğrultusunda yapılmış, milli istek kişisel isteğe tercih edilmiştir. Anadolu eylemi, kurtuluş savaşının gücü, etkinliği ve sürekliliği de eylemin millîliğinden, millî isteğe dayatılmasından kaynaklanmıştır. Ulusal eylemin başından beri açıkça söylenmemesine karşın amaçlanan, ağları örülen, düşünce ve örgüt yapısı oluşturulan yeni ve çağdaş bir Türk devletidir. Ama bundan toplumun tümü ve ulusal eylemin yönetici kadrosu içindeki öncülerin pek çoğu da habersizdir.²⁵ Atatürk, mücadelenin ilk aşamasında bir kısım arkadaşlarını kaygılandırmamak, milli güçleri dağıtmamak için dikkatli davranmak zorunda kalmıştır. Çünkü istilacıların ülkeden çıkarılması ve bağımsızlığı sağlamak daha öncelikli bir meseledir ve bu işi zamansız yapmak, o işi başarısızlığa sürüklemek anlamına gelir.²⁶ Gerçeği bilen, gidilecek yolun, benimsenecek, uygulanacak yönetim biçiminin ne olacağını ayrıntılarıyla belirleyen M. Kemal ve sadece birkaç yakın arkadaşındır.²⁷ Bir sır gibi saklanan o gerçek de cumhuriyettir.

M. Kemal, bir “padişah” veya “halife” özlemcisi olmadığı gibi yeni bir hanedanlığın başlatıcısı da olmak istememiştir. M. Kemal, siyasal tarihi iyi bilen, çağdaş gelişmeyi iyi yorumlayan bir önder olduğu için “Cumhuriyet” demiştir.

T.B.M.M. hükümeti ideolojisini başlıca iki önemli belgede açıklamıştır. Bu belgelerin birincisi 1921 Teşkilat-ı Esasiye kanunu, ikincisi halkçılık beyannamesidir. Bir anayasa niteliğinde olan Teşkilatı Esasiye Kanununda, ulusal egemenlik esası 1. maddede “Hakimiyet bila kayd-ü şart milletindir” diye açıkça belirtmiştir. Bunu nasıl kullanılacağını da şöyle ifade etmektedir: “İdare uslûmüz, kayıtsız şartsız hakimiyete sahip olan halkın, mukadderatını bizzat ve bilfiil idare etmesi esasına müstenittir. Halk idaresinin bütün kapsayıcı anlamıyla

²⁴ Atatürk, Nutuk-Söylev, C.I., Ankara, 1989, s. 88.

²⁵ KİLİ, Suna, Atatürk Devrimi, Ankara, 1995, s. 226.

²⁶ FEYZİOĞLU, Turhan, Türk Milli Mücadelesi'nin ve Atatürkçülüğün Temel İlkelerinden Biri Olarak Millet Egemenliği, s. 18.

²⁷ KİLİ, Suna, Atatürk Devrimi, s. 226.

layık olduğu gelişme derecesine eriştirilmesi siyasetimizin gereklerindedir”²⁸. Demokratik bir sistemin temeli bu yolla ve ilk kez bu tarihte atılmıştır.²⁹

Cumhuriyetin ilanı sürecinde halife ve saltanattan yana olanlar, boş gibi zannettikleri devlet başkanlığı makamı için çeşitli bunalımlar çıkarmışlardır.³⁰ dış münasebetlerde ise yabancı devletler, Türkiye’deki siyasi rejimin istikrara kavuşmamış olduğunu düşünmüş ve savunmuşlardır. Ayrıca, Yeni Türkiye Devletinin modernleşmesi yolunda yapılacak olan inkılâplara karşı dini bir teşkilat olarak halifelik de hâlen bir tehlike olmaya devam etmiştir³¹.

Atatürk, 28 Ekim 1923’te Çankaya köşkünde verdiği bir akşam yemeğinde, “yarın cumhuriyeti ilan edeceğiz” diyerek fikrini belirttikten sonra, 1921 tarihli anayasada yapılan değişikliklerle 29 Ekim 1923 de Cumhuriyet ilan edilmiştir³². Cumhuriyetin ilan edilmesi ile doğu memleketleri içinde ilk defa demokratik bir rejim kuran devlet Türkiye Cumhuriyeti olmuştur. Artık Türk Milleti de yönetimde söz sahibidir ve halk reayâ olmaktan kurtulmuştur³³. Cumhuriyet, Türkiye’de batılı anlamda modern devlet şekli olarak gelişmiş, ırk, dil, din ve cinsiyet farkı gözetmeksizin bütün vatandaşların paylaştıkları ve yararlandıkları siyasi rejimin adı olmuştur. Eşitlik ilkesi, herkesin kanun önünde eşitliği, Türk Cumhuriyetinin özelliğini teşkil etmiştir.³⁴ Böylelikle, Atatürk’ün çağdaş devlet olarak kastetmiş olduğu demokratik devlet anlayışı temel bulmuş olmaktadır³⁵. Türk Cumhuriyeti Türk İnkılabını da ifade eder. Atatürk’ün “az zamanda çok ve büyük işler yaptık, bu işlerin en büyüğü temeli Türk kahramanlığı ve yüksek Türk Kültürü olan Türkiye Cumhuriyetidir.” sözleri de bunun ifadesidir.³⁶

²⁸ Atatürk’ün Söylev ve Demeçleri, C. I, Ankara, 1961, s. 221.

²⁹ UNAYA, Tanık Zafer, Devrim Hareketleri İçinde Atatürk ve Atatürkçülük, İstanbul, 1994, s. 273.

³⁰ AKBULUT Dursun Ali, Saltanat, Hilafet ve Milli Hakimiyet, Samsun 1994, s. 19-62

³¹ TAŞ, N. Fahri, Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi II, s. 141.

³² Atatürk, Nutuk-Söylev, C.II., Ankara, 1989, s. 1068; KİLİ, Suna-GÖZÜBÜYÜK Şeref, Türk Anayasa Metinleri, Ankara, 1985, s. 103.

³³ EROĞLU, Hamza, Atatürk ve Cumhuriyet, s. 55.

³⁴ EROĞLU, Hamza, Atatürk ve Cumhuriyet, s. 58.

³⁵ ÖZBUDUN, Ergun, “Atatürk ve Demokrasi”, Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi, C. V, S.14, Mart, 1989, s. 285.

³⁶ CÖHCE Salim, Türk İnkılabı ve Atatürk İlkeleri, s. 15

Bu temele bağlı olarak Cumhuriyetçilik ilkesinden şu sonuçları çıkarmak mümkündür:

1-Türk ulusuna ait olan egemenlik, Türkiye Cumhuriyeti içinde en yüksek ve asli (başka bir iktidardan doğmayan) bir güçtür.

2-Bu egemenlik tektir.

3-Ulusan ayrı bir camia, şahıs, hükmi şahıs, organ, zümre ona sahip olamaz ve böyle bir iddiada bulunamaz.

4-Ulusun yukarıda geçen ifadelere sahip olan egemenliğini, yine ulusun iradesine içtenlikle açıklayacak kurumlar ve bir anayasa mekanizması ile düzenlemek gerekir.

5-Ulusun iradesini kullanmak yetkisine sahip olan organlar bu iktidarın,ulusal egemenliğin sahibi değildirler.³⁷

Buna göre, bir ülkenin demokratik şekilde yönetilmesi, o ülkede kişi dokunulmazlığı ve güvenliği, konut dokunulmazlığı, haberleşmenin gizliliği, düşünce ve inanç özgürlüğü, söz ve basın özgürlüğü, dernek kurma hakkı, seyahat özgürlüğü vs.. gibi temel hak ve özgürlüklerin fiilen uygulama halinde bulunması demektir³⁸.

Çağdaşları içinde en büyük Türk Devleti olma vasfına erişen Türkiye Cumhuriyeti bugün mevcut statüsünü ulu önder Atatürk'ün liderliğindeki milli mücadeleye borçludur. Milli mücadelenin hangi şartlarda gerçekleştirildiğinin şuurlunda olup, bize bu günleri hediye edenlerin isteklerini yerine getirmemiz gerekiyor. Bu istekler ulu önder Atatürk'ün Gençliğe Hitabesi'nde en güzel şekliyle ifade edilmiştir. Görevimiz söz konusu hitabede bizlerden istenilenleri yerine getirmektir.

Unutmayalım ki, bizden yoktan var etme değil, mevcudu en iyi şekilde korumamız istenilmektedir. Ancak bu şekilde kutsal emanetimiz Türkiye Cumhuriyeti yarınlara ulaşabilecektir.

³⁷ TUNAYA, Tarık Zafer, Devrim Hareketleri İçinde Atatürk ve Atatürkcülük, s. 279.

³⁸ FEYZİOĞLU, Turhan, Türk Milli Mücadelesi'nin ve Atatürkcülüğün Temel İlkelerinden Biri Olarak Millet Egemenliği, s. 62.

BİBLİYOGRAFYA

- AKBULUT Dursun Ali, Saltanat, Hilafet ve Milli Hakimiyet, Samsun 1994
- ATATÜRK, Nutuk-Söylev, C.I., Ankara, 1989.
- Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, C. I, Ankara, 1961.
- ATATÜRK, Nutuk-Söylev, C.II., Ankara, 1989.
- AYDINEL, Sıdkı, "Atatürk'ün Kurduğu Türkiye Cumhuriyeti'nin Temel Nitelikleri", Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi, C.IX., S.27, Ankara,1983.
- CÖHCE Salim, Türk İnkılabı ve Atatürk İlkeleri, Elazığ 1993
- ÇAĞLAR Günay, Atatürk, Milli Mücadele, Milli Devlet ve Beraberlik, Atatürk ve Erzurum Kongresi, Genel Kurmay ATASE Yay. Atatürk Haftası Armağanı, 10 Kasım 2000 Ankara 2000
- ÇEÇEN,Anıl, Atatürk ve Cumhuriyet, Ankara,1981
- DEVELİOĞLU,Ferit, Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat,Ankara,1970
- EROĞLU,Hamza, Atatürk ve Türk Toplumunu , Ankara,1985
-, Atatürk ve Cumhuriyet, Ankara,1989
-, Türk İnkılâp Tarihi, İstanbul,1982
-, Türk İnkılâp Tarihi, Ankara,1990
- FEYZİOĞLU,Turhan, Türk Milli Mücadelesi'nin ve Atatürkçülüğün Temel İlkelerinden Biri Olarak Millet Egemenliği, Ankara.1988
- KANSU Mahzar Müfit, Erzurumdan Ölümüne Kadar Atatürkle Beraber, Cilt II, Ankara 1966
- KAFESOĞLU İbrahim, SARAY Mehmet, Atatürk İlkeleri ve Dayandığı Tarihi Temeller, İstanbul 1983
- KARAL,Enver Ziya, Osmanlı Tarihi, C.VII, Ankara,1956
- KİLİ,Suna, Atatürk Devrimi, Ankara,1955.
- KİLİ, Suna-GÖZÜBÜYÜK Şeref, Türk Anayasa Metinleri, Ankara, 1985.
- KONUKCU Enver, Selçuklulardan Cumhuriyete Erzurum, Ankara 1992
- KURAN,Ercüment, Atatürk Üzerine Denemeler, Ankara, 1981
- LEWIS,Bernard, Modern Türkiye'nin Doğuşu, (Çev. Metin KIRATLI), Ankara,1996.

ÖZBUDUN, Ergun, "Atatürk ve Demokrasi", Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi, C. V, S.14, Mart, 1989.

ÖZEL, Sebahaddin, A.İhsan GENCER, Türk İnkılâp Tarihi, İstanbul, 1998.

TAŞ.N.Fahri, Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi II, İstanbul, 1995.

TUNAYA, Tank Zafer, Devrim Hareketleri İçinde Atatürk ve Atatürkçülük, İstanbul, 1994.

TÜNAY, Bekir, "Atatürk'ün İnkılâpçılık İlkesi" Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi, C.III, S.9, Ankara., 1987.

TÜRKÇE SÖZLÜK, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1988

ÖZET

Mustafa Kemal Atatürk önderliğinde Türkiye’de siyasi alanda, hukuk alanında, eğitim, kültür, ekonomi ve sosyal alanda birçok inkılâp yapılmıştır. Yapılan bu inkılâpların birini ötekinden ayrı düşünmek yanlıştır, aksine bu inkılâplar tam ve mükemmel bir bütünlük gösterir. Bu inkılâplar Geçmişte yapılan ıslahatlardan da tamamen farklı olarak kökten değişimi, yenileşmeyi, toplumun ilerlemesini hedef almıştır ve toplumun ihtiyaçlarına göre şekillenmiştir. Şüphesiz Cumhuriyeti de bu inkılâplardan ayrı düşünmek imkânsızdır.

Osmanlı Devleti yıkıldıktan sonra Mustafa Kemal’in önderliğinde Türk Ulusunu, kendisine en uygun yönetim şeklini seçmiştir. Bu yönetim şekli Cumhuriyet’tir. Cumhuriyet Türk halkının ruhuna, karakterine, düşünce yapısına en güzel şekilde uyum gösterir. Türk halkı Cumhuriyet rejimini bağrına basmış ve onu daha ileriye götürmek için var gücüyle çalışmaktadır.

ABSTRACT

TURKISH REVOLUTION AND REPUBLIC

In the leading of M. Kemal Atatürk, a lot of revolutions, were realized in a lot of field such as policy, law, education, economic and social life. It is wrong to distinguish one of the revolutions from the others. On the contrary, these revolutions show a precise and perfect integrity. Being different from the previous ones, these revolutions targeted fundamental change, innovation and the improvement of the society, and they are formed in accordance with the demands of the society. Undoubtedly, it is impossible to think differently republic from these revolutions.

After the collapse of Ottoman State, in the leading of M. Kemal, Turkish Nation chose the most suitable administration system for himself. This type of administration is the republic. The republic is in harmony with the character, soil and thought structure of Turkish Nation. Turkish People has embraced Republic, and has been in struggle to take it to the further or advance.